

Α α

Α α, (άλφα) το πρώτο γράμμα του ελληνικού αλφάβητου. Το α είναι το πρώτο γράμμα αλφαβητάριων πολλών χωρών σε παγκόσμια κλίμακα. Η σχέση της αφηρησίας είναι κοινή. Πρόκειται για το πρώτο γράμμα σημιτικών πανάρχαιων λαών (Αιγύπτιοι, Φοίνικες, Σύριοι κ.α.).

Α- δηλώνει ποιότητα: Α εμπόρευμα ή και ΑΑ εμπόρευμα, δηλαδή πρώτη ποιότητα.

Α- δηλώνει την αρχή και μαζί με το Ω δηλώνει την αρχή και το τέλος: εγώ είμαι το Α και το Ω (φράση ευαγγελική με την έννοια εγώ είμαι η αρχή και το τέλος).

α- [<άι <άε <άγε], συχνή χρήση σε τυποποιημένες φράσεις όπως: α στο καλό ή άι στο καλό, α να μου χαθείς, α στον αγύριστο·

α- αθροιστικό που δηλώνει ομοιότητα, ταύτιση, ένωση, συμμετοχή: α- δελφός, α- τάλαντος κ.α..

α- αρκτικό· χρήση στη θέση άλλου φωνήεντος: π.χ. α-ψηλός, αντί υψηλός, αγγίζω αντί εγγίζω, άντερο αντί έντερο.

α- επιτατικό που δίνει έμφαση στη λέξη: α- τέλειωτος, α-χανής, α- πέραντος.

α επιφ. [αρχ. α], που δηλώνει ποικίλα συναισθήματα χαράς, λύπης, θαυμασμού, έκπληξης αντί του ω: α τον δυστυχισμένο αντί ω τον δυστυχισμένο, α τον ταλαίπωρο αντί ω τον ταλαίπωρο κ.λπ.

α- πλεονασματικό ή προθετικό που μπαίνει μπροστά από πολλές λέξεις χωρίς να προσθέτει κάποια έννοια: α- βασταγό αντί βασταγό, α- βδέλλα αντί βδέλλα, α- πήγανος αντί πήγανος, α- δρασκελώ δρασκελώ.

α- στερητικό [<αρχ. α- πρίν από φωνήεν αν- και ανα πρίν από σύνφωνο αντί του α-], η χρήση του εκφράζει την έλλειψη ή τη στέρηση και κάνει αρνητική τη σημασία των λέξεων, π.χ. σοφός-άσοφος, κακός-άκακος, καιρός-άκαιρος, αίτιος -ανάιτιος, γλυκός αν- γλυκός.

α τέμπο, [<ιταλ. α + tempo = χρόνος], μουσικό σημείο που φανερώνει επιστροφή στον αρχικό κανονικό χρόνο, ύστερα από χαλάρωση ή επιτάχυνση.

α- ως επιρρηματική κατάληξη: καλά, σίγουρα, κοντά κ.α..

α- ως κατάληξη πολλών θηλικών ουσιαστικών, επιθέτων και αντωνυμιών: σφαίρα, ώρα, φτωχιά, οποία κ.α..

αβάντος, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βαδίζω], 1. αυτός που δεν είναι βατός, που δεν περπατιέται· 2. αυτός που δεν έχει περπατήσει, ο απερπάτητος.

αβαείο, το ουσ. [<γαλλ. abbaye <λατ. abbatia], 1. πρόκειται για το ηγουμενείο των ρωμαιοκαθολικών· 2. δηλώνει επίσης την κατοικία του αβά· 3. το μοναστή-

ρι των καθολικών.

αβάζος, ο ουσ. [<τουρκ. avaz = κραυγή], είναι ο φωνακλάς, αυτός που έχει δυνατή, στεντόρεια φωνή.

αβάθεια, η, ουσ. [<αβαθής], η έλλειψη βάθους, ρηχότητα, επιπολαιότητα. Αντιθ. Βαθύτητα

αβαθής, -ής, ές επιθ. [<μτγν. αβαθής <α στερ. + βάθος], 1. αυτός που δεν έχει βάθος, ο ρηχός· 2. ο επιπόλαιος, ο κούφος, ο επιφανειακός.

αβαθιδώτος, -η, -ο επιθ. [<μτγν. αβαθιδώτος <α στερ. + βαθιδωτός], αυτός που δεν έχει βαθμίδες, κλίμακα, ο ακλιμάκωτος.

αβαθιολόγητος, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βαθιολογώ], δηλώνει αυτόν που δε βαθμιολογήθηκε, αυτόν που δεν πήρε βαθμολογία· επιρρ. -α.

άβαθος, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βάθος], 1. αυτός που δεν έχει βάθος, ο ρηχός, ο αβαθής· 2. μτφρ. ο επιπόλαιος άνθρωπος, ο χωρίς πνευματικό βάθος, επιρρ. -α.

αβαθούλωτος, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βαθουλώνω], χωρίς βαθουλώματα (αγρός, έκταση γης), άγυμβος, άλακκος (χωρίς λάκκους), ομαλός, επίπεδος, λειός.

άβαθρος, -η, -ο, επιθ. [<α στερητ. + βάθρο], 1. αυτός που στερείται βάθρου, που δεν έχει βάση· 2. αθεμελιώτος, αστήριχτος

αβαθύρριζος, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βαθύρριζος], 1. που δεν έχει βαθιές ρίζες (π.χ. αβαθύρριζα δέντρα)· 2. μτφρ. που δεν έχει πνευματικές ρίζες (άνθρωπος χωρίς πνευματικό υπόστρωμα).

άβακα, η ουσ. [<ισπαν. abaca], 1. δίνει την έννοια της συντροφιάς· 2. της συμφωνίας· 3. ως επίρρ. σημαίνει συντροφικά.

άβακας, ο ουσ. [<αρχ. άβαξ], 1. είναι λεία και επίπεδη τετράπλευρη σανίδα ή πίνακας για μαθητική ιχνογραφία· 2. στην αρχιτεκτονική είναι ένα τμήμα του κιονόκρανου.

αβακής, -ής, -ές, επιθ. [<αρχ. αβακής, βάζω], 1. άφωνος, άλαλος· 2. Μτφρ. παιδαριώδης, αθώος, άκακος, αφελής

αβάκιο, το ουσ. [<μτγν. αβάκιον <άβαξ], 1. μικρός άβακας· 2. η γνωστή πλάκα από μάρμο σχιστόλιθο όπου οι μαθητές γράφουν με κοντύλι.

αβακοειδής, -ής, -ές επιθ. [<μτγν. αβακοειδής <άβακας + είδος], αυτός που μοιάζει με άβακα, ο επίπεδος, ο πλακοειδής, ο ισοπεδωμένος.

αβακοπλάστης, ο ουσ. [<άβακας + πλάστης], ο τεχνίτης που κατασκευάζει άβακες.

αβακοπώλης, ο ουσ. [<άβακας + πώλης <πωλώ], ο πωλητής αβάκων, αυτός που πουλάει άβακες.

αβακοστρώνω, -ωσα, ώθηκα, αβακοστρωμένος, ρ. [<άβακας + στρώνω], κάνω επιστροφή δαπέδου με

- άβακες.
- αβακοστρώσης**, ο ουσ. [<αβακοστρώνω], ο τεχνίτης που στρώνει μια επιφάνεια με άβακες.
- αβακωτός**, -ή, -ό, επιθ. [<αβάκιο], 1. αυτός που μοιάζει με αβάκιο, πλακωτός. 2. (ναυτ.) Αβακωτή πρύμνη (πρύμνη που έχει σχήμα άβακα)
- αβαλσάμωτος**, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βαλσαμώνω], που δεν είναι βαλσαμωμένος, που μένει αταρίχεντος· επιρρ. -α
- άβαλτος**, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βαλτός <αρχ. βάλλω], 1. που είναι ατοποθέτητος· 2. που δεν έχει φορεθεί, ο αμεταχειρίστος, ο καινούριος.
- αβάνης**, ο ουσ. [<αραβ. havan = άπιστος, δόλιος], σημαίνει το συκοφάντη, τον κακολόγο, τον κακόγλωσσο.
- αβανιά**, η ουσ. [<αβάνης], 1. δηλώνει τη συκοφαντία· 2. δηλώνει τη ζημιά, τη συμφορά, την καταστροφή.
- αβανιάρης**, -α, -ικο επιθ. [<αβανιά], ο συκοφάντης, ο κακόγλωσσος.
- αβανίζω**, ρ. [<αβανιά], συκοφαντώ, διαβάλλω, κατηγορώ ψευδώς, δυσφημίζω, ζημιώνω.
- αβάντα** ή αβάντζα, η και αβάντζο, το ουσ. [<ιταλ. avanzo], 1. είναι η βοήθεια, το όφελος· 2. το κέρδος, συνήθως το αθέμιτο, η αθέμιτη απολαβή· 3. το ατού, το στήριγμα.
- αβαντάγιο**, το ουσ. [<λατ. avantagium], ιδιωματική επτανησιακή λέξη λατινοϊταλικής προέλευσης που σημαίνει: 1. το κέρδος, την ωφέλεια 2. το κουράγιο, το θάρρος, το στήριγμα.
- αβανταδόρικός**, -η, -ο επιθ. [<αβανταδόρος], που αναφέρεται στον αβανταδόρο, σ' αυτόν που ενεργεί για λογαριασμό τρίτου δίνοντας ψεύτικη παράσταση· επιρρ. -α
- αβανταδόρος**, ο, -ισσα, η ουσ. [<αβάντα], που μετέχει σε τυχερό παιχνίδι ή άλλη δραστηριότητα και προσποιείται ότι κερδίζει για να προκαλέσει τη συμμετοχή τρίτου.
- αβαντάζ**, το ουσ. (άκλ.) [<γαλλ. avantage], κέρδος, πλεονέκτημα, ωφέλεια, απολαβή.
- αβαντζάρισμα**, -ατος, το ουσ. [<αβαντζάρω], 1. είναι το κέρδος, το πλεόνασμα· 2. η πλειοδοσία.
- αβαντζάρω**, ρ. [<ιταλ. avanzare], 1. βοηθώ, πλειοδοτώ, δουλεύω για λογαριασμό τρίτου· 2. προκαταβάλλω.
- αβάντι**, επίρρ. [<ιταλ. avanti], 1. μουσική έκφραση προτροπής· 2. σαν μόριο εμπρός· 3. σαν ουσ. υπεροχή, κέρδος.
- αβάπτιστος**, -η, -ο επιθ. [<αρχ. άβάπτιστος <α στερ. + βαπτίζω], αυτός που δεν έχει βαπτιστεί, που είναι ακόμα αβάπτιστος.
- αβάρα**, επιρρ. [<αβαράρω], 1. ναυτικό παράγγελμα που σημαίνει σπρώξιμο πλεούμενου· 2. προσταγή φεύγα, απομακρύνσου, πήγαινε από δω.
- αβαράθρωτος**, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βαραθρώνω], 1. κυριολ. που δεν έπεσε σε βάραθρο, σε λάκκο· 2. μτφρ. που δεν καταστράφηκε οικονομικά, ηθικά, που δεν καταποντίστηκε επιχειρηματικά.
- αβαράρισμα**, το, ουσ. [<αβαράρω], 1. η απομάκρυνση πλοίου από το αγκυροβόλιο του ή από την ακτή. 2. Καθέλκυση πλοίου
- αβαράρα**, -ησα, ρ. [<ιταλ. varare], 1. καθέλκυω πλοίο (νεότευκτο ή επισκευασμένο) από την ξηρά στη θάλασσα, κάνω δηλαδή καθέλκυση· 2. απομακρύνω πλοίο από το αγκυροβόλιο.
- αβαρβάριστος**, -η, -ο, επιθ. [<μτγν. άβαρβάριστος <α στερητ. + βαρβαρίζω], αυτός που προφέρει χωρίς βαρβαρισμούς. Επιρρ. αβαρβάριστα
- αβαργόμιστος**, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βαργομίζω], 1. που δε βαρυγκωμάει, δε γογγύζει, δε διαμαρτύρεται 2. ο ευδιάθετος, ο πρόθυμος ο χαρούμενος· επιρρ. -α
- αβαρέλιαστος**, -η, -ο· επιθ. [<α στερ. + βαρελιάζω <βαρέλι], που δεν είναι μέσα σε βαρέλι, που δε συσκευάστηκε σε βαρέλι· επιρρ. -α
- αβαρεσιά**, η ουσ. [<αβάρετος], προθυμία για δουλειά, φιλοπονία, εργατικότητα.
- αβάρετος**, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βαριέμαι], 1. πρόθυμος για εργασία, φίλεργος, φιλόπνοος, ακούραστος· 2. που δεν κουράζει, που δε γίνεται φορτικός, ο μη οχληρός· επιρρ. -α
- αβάρετος**, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βαρώ], 1. που δεν τον έχουσε δείρει, που δεν τον χτύπησαν· 2. μτφρ. το αχτύπητο γάλα, το γάλα που δεν αποβουτυρώθηκε· επιρρ. -α
- αβαρής**, -ής -ές επιθ. [<αρχ. άβαρής <α στερ. + βάρος], 1. που δεν έχει βάρος, που είναι ελαφρός· 2. μτφρ. που δεν ενοχλεί, που είναι διακριτικός.
- αβαρία**, η ουσ. [<ιταλ. avaria], 1. η βλάβη πλοίου, η θαλασσοζημιά σε πλοίο ή σε φορτίο· 2. η ζημιά από το πέταγμα του φορτίου στη θάλασσα σε ώρα κινδύνου, ο αποφορτισμός· 3. μτφ. υποχώρηση, συμβιβασμός, ελαστικότητα.
- αβαριάτος**, -η, -ο, επιθ. [<αβαρία], αυτός που έπαθε ζημιά, που προέρχεται από ζημιά (εμπορεύματα) μτφρ. Αυτός που έπαθε μεγάλη νύλα, αξιολύπητος
- άβαρος**, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βάρος], 1. που δεν έχει βάρος, που είναι ελαφρός, ανάερος· 2. μτφρ. που δε γίνεται βάρος, δεν είναι φορτικός, δε γίνεται ενοχλητικός.
- αβάς** ή αβά, και αββάς ο, ουσ. [<μσν. Αββάς <αραμ. abba (= πατέρας)], κληρικός της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας, ηγούμενος, καλόγερος, επίσκοπος.
- αβασάνιστος**, -η, -ο επιθ. [<αρχ. άβασάνιστος <α στερ. + βασανίζομαι], 1. αυτός που δε βασανίστηκε, αταλαιπώρητος· 2. μτφ. αδοκίμαστος, επιπόλιος, πρόχειρος, αβασάνιστη κριτική· επιρρ. -α
- αβασία**, η ουσ. [<στερητ. + βαινω], ιατρ. παθολογική αδυναμία στο βάδισμα.
- αβασύλευτος**, -η, -ο επιθ. [αρχ. άβασύλευτος <α στερ. + βασύλευω], 1. που δεν εξουσιάζεται από βασιλιά (αβασύλευτη δημοκρατία, άλλη μορφή δημοκρατίας η βασυλεύομενη· 2. μτφρ. ο αγέραςτος, ο άδυτος· αβασύλευτο φεγγάρι· επιρρ. -α
- αβάσιμος**, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βάσιμος], που δεν είναι σίγουρος, ο αστήριχτος, ο αβέβαιος, ο αμφίβολος· επιρρ. -α
- αβασιμότητα**, η ουσ. [<αβάσιμος], η έλλειψη σιγουριάς, βασιμότητας, η αβεβαιότητα.
- αβάσιτος**, -η, -ο επιθ. [<α στερ. + βασίζω], που δεν έχει βάση, ο ασταθής, ο αστήριχτος.
- αβασκαίνω**, -ανα, -άθηκα, αβασκαμένος, ρ. [<α στερ. + βασκαίνω], ματιάζω (φρ. να μην αβασκαθείς).
- αβάσκαμα** βλ. βάσκαμα
- αβασκαμένος**, -η, -ο μτχ. ως επιθ. [<αβασκαίνομαι <αβασκαίνω <βασκαίνω], ο ματιασμένος, αυτός που τον έχουν ματιάσει
- αβασκανία**, η, ουσ. [<αβάσκανος], (εκκλ.) ευχή του ιερέα να φύγει η βασκανιά (από κάποιον) βλ. βασκανία
- αβασκάνιστος**, ή αβάσκαντος, -η, -ο επιθ. [<μτγν. άβασκάνιστος <α στερ. + βασκαίνω], που δε βασκάθηκε, ο αμάτιαστος· επιρρ. -α
- αβάσκανος**, -η, -ο, επιθ. [<μτγν. άβάσκανος <α στερ. + <αρχ. βασκαίνω], 1. Αυτός που δε βασκαίνει, που δε

- ματιάζει. 2. Μτφρ. Αυτός που δε φθονεί. Αντιθ. φθονερός, ζηλιάρης, βάσκανος
- αβάσκαντος**, -η, -ο επιθ. [α στερ. + βασκαίνω] που δεν τον πιάνει η βασκανία, το μάτιασμα.
- αβασκαντούρι**, το ουσ. [<αβάσκαντος], πρόκειται για βότανο που χρησιμοποιείται κατά της βασκανίας (λαϊκή αντίληψη) ή και κόσμημα από γαλάζια πέτρα για το κακό μάτι.
- αβασταγή**, η ουσ. [α στερ. + βασταγή], δέμα, μπόγος.
- αβασταγία**, και αβασταξία, η ουσ. [αβάσταγος και αβάσταχος], αδημονία, ανυπονησία.
- αβασταγό**, το ουσ. [α πλεονασματικό + βασταγό <βαστάζω], κάθε ζώο που το φορτώνουμε (μουλάρι, άλογο, γαϊδούρι).
- αβάσταγος**, -η, -ο επιθ. [α στερ. + βαστάζω], 1. που είναι πολύ βαρύς, ο ασήκωτος· 2. μτφρ. ανυπόφορος, αφόρητος· 3. ακράτητος, βιαστικός· επίρρ. -α.
- αβάσταχος**, -η, -ο επιθ. [μτγν. αβάστακτος <α στερ. + βαστάζω], βλ. αβάσταγος· επίρρ. -α.
- αβάτευτος**, -η, -ο επιθ. [α στερ. + βατεύω], αμαρκάλιστος (που δε διασταυρώθηκε με ζώο του άλλου φύλου), που δε βατεύτηκε.
- άβατος**, -η, -ο επιθ. [αρχ. ἄβατος <α στερ. + βαίνω], 1. Απάτητος (βουνό ή δάσος παρθένο)· 2. μτφρ. απλησίαστος, ιερός (π.χ. το άβατο του Αγίου Όρους)· επίρρ. -α.
- αβατινιάριστος**, -η, -ο, επιθ. βλ. αβατινίωτος
- αβατινίωτος**, -η, -ο επιθ. βλ. αβατινίωτος
- αβατινίωτος**, -η, -ο επιθ. [α στερ. + βατινίωμα] <βατσίνα <ιταλ. vaccina <λατιν. vaccinus], που δε μπολιάστηκε, αδαμάλιστος.
- αβαυκάλιστος**, -η, -ο επιθ. [α στερ. + βαυκαλίζω], που δε βαυκαλίστηκε, δεν τον νανούρισαν.
- άβαφος**, -η -ο επιθ. [α στερ. + βάφω], αχρωμάτιστος, αμπογιάτιστος.
- αβάφτιστος**, -η, -ο επιθ. [αρχ. ἀβάπτιστος <α στερ. + βαπτίζομαι], 1. όποιος δεν έχει βαφτιστεί· 2. μτφ. άπιστος, σκληρός.
- άβαφτος**, -η, -ο επιθ. [α στερ. + βάφω], βλ. άβαφος.
- άβγαλτος**, -η, -ο επιθ. [α στερ. + βγαλτός <βγάζω], 1. που δε βγαίνει απ' τη θέση του· 2. μτφρ. αταξίδευτος, άπειρος (κορίτσι άβγαλτο), αφύτρωτος· επίρρ. -α.
- αβγάτα**, η, ουσ. [αβγατίζω], (πληθ. αβγάτες), το αβγάτισμα, η αύξηση, ο πολλαπλασιασμός
- αβγαταίνω**, -άτνω, αβγατισμένος, ρ. [αβγατός <εκβατός <εκβαίνω (Α. Βάλληνδ.) ή <αβγό + παραγ. κατάλ. -αίνω], αυξάνω, πληθαίνω, μεγαλώνω κάτι.
- αβγατιά**, η, ουσ. [αβγατίζω], βλ. αβγάτισμα
- αβγατίζω**, -ισα, αβγατισμένος, ρ. [αβγατός <εκβατός <εκβαίνω (Α. Βάλληνδ.) <ή <αβγό + κατάλ. -ίζω], μεγαλώνω κάτι, αυξάνω, προσθέτω, βλ. αβγαταίνω.
- αβγάτιση**, η ουσ. βλ. αβγάτισμα
- αβγάτισμα**, -ατος, το ουσ. [αβγατίζω], αύξηση, μεγάλωμα, συμπλήρωμα.
- αβγατιστής**, ο, και αβγατιστή, η, ουσ. [αβγάτισμα], (αθλητ.) παιδικό άθλημα που λέγεται και αυξητή (βαρελάκια, σκαμνάκια)
- αβγατιστός**, -ή, -ό επιθ. [αβγατίζω], αβγατισμένος, αυτός που μεγάλωσε με προσθήκη ή συμπλήρωση.
- αβγάτος**, -η, -ο επιθ. [αβγό], 1. που είναι γεμάτος αβγά (ψάρια)· 2. δυνατός.
- αβγατώ** βλ. αβγατίζω
- αβγύλα**, ή αβγουλιά ή αβγουλάδα, η ουσ. [αβγό], η μυρουδιά του αβγού, η γεύση του
- αβγό**, το ουσ. [αβγό <τ' αβγό <ταβγά <ταουγά <ταουά <τα ωά], 1. οργανικό σώμα που παράγουν τα
- ωοτόκα ζώα και περιέχει το αναπαραγωγικό σπέρμα, το ωόν, το ωάριο· 2. έκφρ.: κάθισε στ' αβγά σου (μην ανακατεύεσαι), ακόμα δεν βγήκε απ' τ' αβγό (άπειρος από τη ζωή), έχασε τ' αβγά και τα καλάθια (έπαθε μεγάλη ζημιά ή έμεινε άναυδος), αβγά του καθαρίζουν (γι' αυτόν που γελάει χωρίς λόγο), κουρεύτηκε κι έγινε το κεφάλι του αβγό (έγινε λείο, γυαλιστερό), κούρεψε τ' αβγό και πάρε το μαλλί του (κάτι το αδύνατο).
- αβγοβολώ**, ρ. [αβγό + βολώ], γεννώ πολλά αβγά.
- αβγογεννώ**, ρ. [αβγό + γεννώ], γεννώ αβγά.
- αβγοειδής**, -ής, -ές επιθ. [αβγό + είδος], αυτός που μοιάζει με αβγό, αβγουλάτος, αβγουλωτός, ωοειδής.
- αβγοθήκη**, η ουσ. [αβγό + θήκη], θήκη για αβγό, αβγουλιέρα.
- αβγοκαλάμαρα**, τα ουσ. [αβγό], είδος γλυκίσματος (δίπλες, ξεροτήγανο, ψαθούρια)
- αβγοκόβω**, -οψα, αβγοκομμένος, ρ. [αβγό + κόβω], καρυκεύω το φαγητό με αβγολέμονο.
- αβγοκουλούρα**, η ουσ. [αβγό + κουλούρα], το πασχαλινό τσουρέκι, που στο πάνω μέρος του έχει κόκκινο αβγό.
- αβγοκούλουρο**, το ουσ. [αβγό + κουλούρι], η μικρή αβγοκουλούρα.
- αβγολέμονο**, το ουσ. [αβγό + λεμόνι], σάλτσα που γίνεται από αβγό χτυπημένο με λεμόνι.
- αβγολόγος**, ο ουσ. [αβγό + λόγος <λέγω = μαζεύω], 1. αυτός που μαζεύει αβγά και τα πουλάει, αβγουλάς· 2. αυτός που κλέβει αβγά· 3. αυτός που τρώει πολλά αβγά· 4. αβγοθήκη.
- αβγολογώ**, -ησα, ρ. [αβγολόγος], 1. μαζεύω αβγά και τα πουλώ· 2. κλέβω αβγά από τις φωλιές· 3. εξετάζω την κότα με το δάχτυλο για να δω αν έχει αβγό· 4. έκφρ. αβγολογείται η κότα, κακαρίζει η κότα.
- αβγομάννα**, η ουσ. [αβγό + μάννα], 1. το μεγάλο αβγό· 2. το φώλι που παραμένει στη φωλιά· 3. η ωοθήκη της κότας.
- αβγομαντεία**, η ουσ. [αβγό + μαντεία], μαντεία που γίνεται με το ασπράδι του αβγού.
- αβγοπόλης**, ο ουσ. [αβγό + πόλης <πωλώ], αυτός που πουλάει αβγά, αβγουλάς.
- αβγόσουπα**, η ουσ. [αβγό + σούπα], σούπα αβγοκομμένη.
- αβγοτάραχο**, το ουσ. [αβγοτάριχος], 1. η γεμάτη με αβγά ωοθήκη ψαριού και ιδίως κέφαλου· 2. λιχουδιά που έχει ως βασικό συστατικό τα αβγά των ψαριών.
- αβγοτήγανο**, το ουσ. [αβγό + τηγάνι], τηγάνι κατάλληλο για τηγάνισμα αβγών.
- αβγότσουφλο**, το ουσ. [αβγό + τσουφλί], το τσόφλι του αβγού.
- αβγουλάς**, ο, -ού, η ουσ. [αβγό], 1. αβγοπόλης· 2. αυτός που τρώει πολλά αβγά· 3. αβγουλού, η κότα που γεννάει πολλά αβγά.
- αβγουλάτος**, -η, -ο, επιθ. βλ. αβγουλωτός
- αβγούλι**, το ουσ. [αβγό], μικρό αβγό, αβγουλάκι.
- αβγουλιέρα**, η ουσ. [αβγό], αβγοθήκη.
- αβγουλωτός**, -ή, -ό επιθ. [αβγό], αβγοειδής, αβγουλάτος, αβγωτός.
- αβγοφάγος**, -α, -ο επιθ. [αβγό + φάγος <τρώγω], που τρώει πολλά αβγά.
- αβγόφλουδα**, η ουσ. [αβγό + φλούδα], αβγότσουφλο, το κέλυφος του αβγού.
- αβγωμένος**, -η, -ο επιθ. [αβγώνω], 1. που είναι γεμάτος αβγά (ψάρια)· 2. παχύς, πλούσιος.
- αβγώνω**, ρ. [αβγό], 1. αβγοκόβω· 2. είμαι γεμάτος

αβγά (κότες, ψάρια)· 3. μτφρ. γίνομαι πλούσιος.
αβγωτός, -ή, -ό επιθ. [**<αβγό**], αβγοειδής, γεμάτος αβγά, αβγουλωτός.
αβδέλλα, η ουσ. [**<α πλεονασμ. + βδέλλα**], 1. είδος σκουληκιού που πίνει αίμα· 2. η ασθένεια των ζώων που προκαλείται από την αβδέλλα· 3. μτφ. ο φορτικός άνθρωπος· αυτός που κολλάει σαν βδέλλα.
αβδελλάδικο, το, ουσ. [**<αβδέλλα**], 1. κουτί που διατηρούν βδέλλες· 2. Μαγαζί που πουλά βδέλλες.
αβδελλάς, ο ουσ. [**<αβδέλλα**] βλ. βδελλάς.
αβδελλιάζω, ρ. [**<αβδέλλα <αρχ. βδελλά**], αρρωσταίνω από διστομίαση· 2. συνδέω με οδόντωση κομμάτια ή ελάσματα.
αβδέλλιασμα, -ατος, το ουσ. [**αβδελλιάζω**], 1. κλαπάτσα, διστομίαση, βούρλα· 2. μτφρ. σύνδεση με οδόντωση.
αβδελλιάστος, -η, -ο, επιθ. [**<αβδελλιάζω**], (για ξύλα και μέταλλα) ο συνδεδεμένος με οδόντωση, ο ματιστός.
αβδελλοκόκαλο, το ουσ. [**αβδέλλα + κόκαλο**], το κόκαλο της αβδέλλας (που είναι ανύπαρκτο και λέγεται συνήθως ειρωνικά).
αβδελλόχορτο, το ουσ. [**<αβδέλλα + χόρτο**], χόρτο που στα φύλλα του μεγαλώνει η αβδέλλα.
αβδέλλωμα, -ατος, το ουσ. [**<αβδελλώνω**], η συνένωση δύο τεμαχίων.
αβδελλώνω, ρ. [**<αβδέλλα**], ενώνω δύο τεμάχια ξύλου, μετάλλου κ.ά. υλικών.
αβδελυκτός, -η, -ο επιθ. [**α στερ. + βδελυκτός**], που δεν είναι αηδιαστικός.
αβδηριτικός, -ή, -ό επιθ. [**<αρχ. αβδηριτικός <Αβδηρίτης**], ανόητος, κουτός (μεταφορική έννοια λόγω ιδιόμορφης συμπεριφοράς των Αβδηριτών).
αβδηρισμός, ο ουσ. [**<Αβδηρίτης**], ανοησία, μωρία, ματαιοδοξία, μικροπρέπεια.
αβδηριτολόγι, το, ουσ. [**<Αβδηρίτης**], πολλοί αβδηρίτες, μτφρ. σκυλολόι.
αβδίο, το, ουσ. [**<ίσως από τον προφήτη Αβδία**], ριγυτό μάλλινο ρούχο σκούρου χρώματος στο Βυζάντιο.
αβέβαιος, -η, -ο επιθ. [**<αρχ. αβέβαιος <α στερ. + βέβαιος**], ο αμφίβολος, ο άγνωστος, ο ακαθόριστος, ο άδηλος· επίρρ. -α.
αβεβαιότητα, η ουσ. [**<μτγν. αβεβαιότης <αβέβαιος**], αμφιβολία, δισταγμός, δίλημμα, αμφιταλάντευση.
αβεβαιοτός, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βεβαιώνομαι**], ανεξ ακριβώς, ανεπικύρωτος, ακαθόριστος (φόρος).
αβέβηλος, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βέβηλος**], που δεν είναι βέβηλος, ο ιερός.
αβεβήλωτος, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βεβηλώνω**], αμόλυντος, ιερός (ναός, χώρος ιερός), αγνός.
αβελόνιαγος, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βελόνα**] βλ. αβελόνιαστος.
αβελόνιαστος, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βελονιάζω**], που δεν περάστηκε από τη βελόνα.
αβελόνιστος, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βελονιάζω**] βλ. αβελόνιαστος.
αβελτηρία, η ουσ. [**<αρχ. αβελτηρία <αβέλτερος**], βλ. αβελτηρία.
αβέλτερος, -η, -ο επιθ. [**<αρχ. αβέλτερος <α στερητ. + βέλτερος**, ποιητικό αντί βελτίων, συγκριτ. βαθμού του αγαθός], ανόητος, μωρός, μηδαμινός, ασήμαντος.
αβελτηρία, η ουσ. [**<αρχ. αβελτηρία <αβέλτερος**], ανοησία, μωρία, απλοϊκότητα, αδιαφορία. Αντιθ. ευφύια, νοημοσύνη, ενδιαφέρον.
αβελτίωτος, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βελτιώνομαι**], που δεν έχει βελτιωθεί, καλύτερεύσει, ο αδιόρθωτος.
αβερνίκωτος, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βερνικώνω**], 1.

άβαφος, αγυάλιστος· 2. μτφρ. ξεδιάντροπος, θρασύς, αναισχυντος, ξετσιπωτός· 3. ακαλαίσθητος.
αβέρτα, επίρρ. [**<βενετ. avertō**], ανοιχτά, καθαρά, απεριόριστα, απροκάλυπτα, ξέσκεπα, ελεύθερα (του τα έγκαλα αβέρτα).
αβερταρία, η ουσ. [**<αβέρτα**], απλωσιά, άνεση, ευρυχωρία.
αβέρτος, -η, -ο επιθ. [**<βενετ. avertō**], 1. ανοιχτός, απλόχωρος, απεριόριστος· 2. μτφρ. ανοιχτόκαρδος, ντόμπρος, ειλικρινής, φιλοξενος· επίρρ. -α: του μίλησε αβέρτα (ορθά κοφτά).
αβερτοσύνη, η, ουσ. [**<αβέρτος**], ντομπροσύνη, ειλικρίνεια.
αβιασιά, η ουσ. [**<αβίαστος**], χωρίς βιασύνη, με αμέλεια.
άβιαστος, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βιάζομαι**], που δε βιάζεται, που δεν είναι γρήγορος, ο αργός.
αβίαστος, -η, -ο επιθ. [**<αρχ. άβιαστος <α στερ. + βιάζομαι**], 1. που δεν έχει υποστεί βία, απαρβίαστος· 2. μτφρ. εύκολος, άνετος, ευχάριστος· επίρρ. -α.
αβίγλιστος, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βιγλιζώ <βίγλα <λατιν. vigilia**], χωρίς σκοπιά, αφρούρητος, αφύλακτος, απροφύλακτος.
αβιδώτος, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βιδώνω**], 1. που δεν έχει βιδωθεί· 2. μτφρ. ανισόρροπος, παλαβός.
αβιζάρω, ρ. [**<ιταλ. anvisare**], ειδοποιώ, συμβουλευώ, πληροφορώ.
αβίζο, το ουσ. [**<ιταλ. anviso**], νέο, μαντάτο, είδηση.
αβιογένεση, η ουσ. [**<άβιος + γένεση**] αυτόματη γένεση από ανόργανες ύλες.
αβιολογία, η ουσ. [**<α στερ. + βιολογία**], κλάδος φυσ. ιστορ. η επιστημονική ενασχόληση με τα άψυχα όντα.
αβιομηχάνητος, και αβιομηχάνιστος, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βιομηχανία**], 1. που δεν υποβλήθηκε σε βιομηχανική κατεργασία· 2. που δεν έχει βιομηχανοποιηθεί (περιοχή χωρίς βιοχηχανίες).
αβιομηχανοποίητος, -η, -ο επιθ. [**<α στερ. + βιομηχανοποιώ**], 1. αυτός που είναι ακατέργαστος βιομηχανικά (πρώτη ύλη)· 2. που δεν έχει βιομηχανοποιηθεί (περιοχή χωρίς βιοχηχανίες).
άβιος, -α, -ο επιθ. [**<α στερητ. + βίος**], (βιολ.) αυτός που δεν έχει ζωή (άβια ύλη). μτφρ. δύσμοιρος, δυστυχής, κακός· αντιθ. έμβιος.
άβιος, -α, -ο, επιθ. [**<αρχ. άβιος <α στερ. + βίος**], 1. ο αβιώτος, που δεν μπορεί κανείς να τον ανεχθεί· 2. που είναι δύσκολο να τον ζήσει· 3. βιολ. τα άβια: οι ανόργανες ύλες· 4. μτφρ. δύσμοιρος, δυστυχής, κακός· αντιθ. έμβιος.
αβιοτικός βλ. αβιοτικός.
αβιταμίνωση, η ουσ. [**<αβιταμίνωσις <α στερ. + βιταμίνη**], έλλειψη ή μείωση των βιταμινών στον οργανισμό.
αβίωση, η, ουσ. [**<α στερητ. + βίωση <βιώνω**], προσωρινή αναστολή των λειτουργιών του οργανισμού, η νεκροφάνεια (φαινόμενο που γίνεται από φακίρηδες σε επιδείξεις).
αβιωτικός, -ή, -ό επιθ. [**<α στερ. βιώνω**], που καταστρέφει, που νεκρώνει τη ζωή.
αβιώτος, -η, -ο επιθ. [**<αρχ. άβιώτος <α στερ. + βιώτός**], δύστυχημένος, αβίαστος· βίος αβιώτος· επίρρ. -α.
αβλάβεια, η ουσ. [**<α στερ. + βλάβη**] η μη βλάβη, η έλλειψη βλάβης.
αβλαβής, -ής, -ές επιθ. [**<αρχ. άβλαβής <α στερ. + βλάβη**], βλ. άβλαβος.